

דגם תשובות לשאלון בתנ"ך לעולים חדשים. לבתי הספר דתיים

מס' 002384. קיץ תשע"ח

פרק א: בראשית

בפרק זה יש לענות על שלוש מן השאלות 1-5.

1. פרק א — בריאת העולם

- א. (1)** "כִּי טוֹב" נאמר פעם אחת בימים ראשון, רביעי, חמישי ושישי.
"כִּי טוֹב" נאמר פעמיים ביום שלישי.
- (2)** לא נאמר "כִּי טוֹב" ביום שני, כי הבריאה של היום השני לא הסתיימה, ויצירת האדמה בתחילת היום השלישי היא המשך הבריאה של היום השני.
- ב. (1)** ביום השישי נאמר "וַיְהִי טוֹב מְאֹד" בעקבות השלמת כל הבריאה אֵן בעקבות בריאת האדם.
- (2)** האור משותף לבריאה ביום הראשון וביום הרביעי, אבל ביום הראשון נברא האור וביום הרביעי המאורות.
- ג. (1)** ה' ברך את העופות, הדגים ואת בני האדם בברכה "פרו ורבו".
- (2)** גם יום השבת זכה לברכה.

2. פרק י"ב — נסיונות אברהם

- א. (1)** הציווי מתייחס לשלוש 'עזיבות' - "מארצך ממולדתך ומבית אביך", יש לבאר שניים מהם, לדוגמה: לעזוב סביבה מוכרת, לעזוב בני משפחה, שפה ותרבות מוכרים ולהיות מהגר בסביבה חדשה, ללכת למקום לא ידוע.
- (2)** אברהם יצא מחרן והלך לכנען.
- ב. (1)** נסיונות נוספים לאברהם (יש לציין אחת): לקיחת שרה לבית פרעה, הרעב בארץ, שנות העקרות הארוכות עד לידת ישמעאל ויצחק, עקדת יצחק, גירוש הגר וישמעאל.
- (2)** מטרת הנסיונות (יש להסביר מטרה אחת): להוכיח לעולם את אמונתו בה', לחזק את אמונתו, לתת שכר לאברהם, להוציא את כוחו של אברהם אל הפועל.
- ג. (1)** הסיבה המשותפת: רעב בארץ כנען. ביסוס: "ויהי רעב בארץ" (י"ב, י) "וכלכלתי אותך שם כי עוד חמש שנים רעב" (מ"ה, יא).
- (2)** יוסף ושרה היו נתונים בסכנה של פגיעה מינית, הסכנה היתה קשורה ליחס לא ראוי של אחרים ליופיים, בעל שררה ניסה לפגוע בהם מינית.

3. פרק ט"ו — ברית בין הבתרים

- א. (1)** בפסוק ד' הבטיח ה' לאברהם שיהיה לו בן שיירש אותו.
- (2)** בפסוק ה' הבטיח לו שזרעו ירבה.
- (3)** בפסוק ז' הבטיח לו את ארץ כנען.
- ב. (1)** ה' הוציא את אברהם החוצה לראות כוכבים כדי לסמל ולהמחיש לו את ההבטחה על ריבוי הזרע / כדי לחזק את עוצמת ההבטחה / כדי לשכנע את אברהם באמיתות ההבטחה.
- (2)** אברהם האמין בהבטחת הזרע וריבוי הזרע.
- ג. (1)** "גַּר יִהְיֶה יַרְעָה בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה" (פסוק י"ג)
- (2)** "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֶנְכִּי" (פסוק י"ד)
- (3)** "וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה" (פסוק ט"ז)

4. פרק ל"ז — חלומות יוסף

- א. (1) הסיבות לשנאת האחים את יוסף (יש לציין שתיים): אביהם אהב אותו יותר מהם, רק יוסף קבל מאביו כתונת פסים, יתקבל גם: יוסף הביא את דיבתם אל אביהם.
- (2) החלומות הגבירו את השנאה ליוסף כי באו בהם לידי ביטוי השאיפה שלו למלוך ולשלוט על אחיו.
- ב. (1) יעקב כעס על יוסף וגער בו (י'), אבל גם שמר את החלומות — זכר אותם וציפה לראות מתי הם יתגשמו (י"א).
- (2) למרות שיוסף לא מצא את אחיו בשכם, הוא לא חזר לביתו אלא התאמץ לשאול ולחפש עד שמצאם בדותן.
- ג. (1) מסרים אפשריים בתחום היחסים במשפחה: לא להפלות לטובה ילד אחד מבין שאר הילדים. אַן: חשיבות השלום והאחוה בין אחים.
- הערה: אפשר לקבל גם מסרים אחרים מתאימים לסיפור.
- (2) סיפורים נוספים לערך האחוה: המאבק בין יעקב לעשו / מכירת הבכורה / גניבת הברכות / רצח הבל בידי קין, גירוש הגר וישמעאל.
- הערה: אפשר לקבל גם סיפורים אחרים שעומדים בתנאי השאלה.

5. פרק ל"ח — יהודה ותמר

- א. (1) תמר ניתנה לאונן כדי לייבם את אלמנת אחיו ולהקים זרע לאחיו.
- (2) יהודה חשש שתמר הייתה הגורם למות שני בניו הגדולים ואם יתן לה את בנו הצעיר היא תגרום גם למותו שלו.
- ב. (1) תמר הייתה יכולה להינצל לו הייתה אומרת שהיא הרה ליהודה חמיה, אבל היא בחרה לא לאמר זאת במפורש אלא רק לרמוז זאת ליהודה. היא סיכנה את עצמה במוות ובלבד שלא להלבין את פניו של יהודה ברבים.
- (2) יהודה הודה בחטאו למרות המחיר האישי הכבד שהיה צפוי לו. הוא לקח אחריות מלאה על מעשיו למרות המבוכה שנגרמה לו כתוצאה מהם.
- ג. (1) פרץ נקרא בשם זה כי הוא התפרץ להיוולד לפני אחיו, שכבר החל לצאת מרחמה של תמר לפניו.
- (2) יעקב נקרא כך כי אחז בעקב של עשו אחיו הבכור במהלך הלידה.

חלק ב — מלכים

יש לענות על אחת מן השאלות 6-7.

6. מלכים א. פרק י"ז

- א. (1) אליהו הנביא גזר על בצורת, מפני שאחאב המלך ובני ישראל עבדו עבודה זרה לבעל.
- (2) אליהו הנביא הבטיח זאת לאלמנה מצרפת, בכדי לתת לה ולמשפחתה אוכל בבצורת אַן בכדי כדי לשכנע אותה להסכים לתת לו מעט לחם למרות שלה עצמה כמעט לא היה מזון למחייתה.
- ב. (1) האלמנה מצרפת טענה זאת לאחר שבנה היחיד חלה ומת.
- (2) מילים אלה נאמרו לאחר שאליהו החיה את בן האלמנה.
- ג. (1) מקומות בפרק (יש לציין שניים):
- גלעד, נחל כרית, ירדן, צרפת, צידון.
- (2) מצרכי מזון בפרק (יש לציין שלושה): לחם, בשר, שמן, קמח, עוגה.

7. מלכים ב. פרק י"ח

- א. (1) חזקיהו מרד באשור והיכה את הפלישתים.
- (2) בזמן גלות שומרון מלך הושע בן אלה בישראל וחזקיהו בן אחז מלך ביהודה.
- ב. (1) חזקיהו התנצל בפני מלך אשור ואף נתן לו כסף וזהב מאוצרות בית ה'.

- (2) מלך אשור התעלם מן המחוות של חזקיהו, ושלח ליהודה את רבשקה להילחם עליה.
- ג. (1) רבשקה כינה בשם זה את מצרים, כדי להמחיש ליהודה שאי אפשר לסמוך על העזרה של מצרים נגד אשור.
- (2) רבשקה טען שהוא שליח ה' להחריב את ירושלים, ולכן תפילה אל ה' להצלה מאשור לא תועיל להם.

חלק ג — יונה ותהלים

יש לענות על אחת מן השאלות 8-9.

8. יונה

- א. (1) בפרק א' יונה ברח מן השליחות לנינוה ובפרק ג' הוא יצא לנינוה וביצע את השליחות שהוטלה עליו.
- (2) השהות בבטן הדג הביאה את יונה להבנה שאינו יכול להתחמק מן השליחות וגרמה לשינוי בהתנהגותו.
- ב. (1) תפילה, קריאה אל ה': "וַיִּקְרָאוּ אֶל ה' (פרק א', פסוק י"ד) "וַיִּקְרָאוּ אֶל אֱ-לֹהִים בְּתֹזָקָה" (פרק ג', פסוק ח').
- (2) מעשים נוספים של מלך נינוה ואנשיה (יש לציין שניים):
צמו, לבשו שקים, תיקנו את מעשיהם, לא נתנו לבהמות לאכול ולשתות והלבישו אותן שק, מלך נינוה קם מכסאו, הוריד את גלימתו, לבש שק וישב על האדמה.

9. תהלים מזמור ק"ל

- א. (1) שומר ממתין בציפייה רבה לתום משמרת הלילה, ובדומה לכך נפש המתפלל מצפה לה'.
- (2) המתפלל מבטא מתח, ציפייה גדולה, השתוקקות.
- ב. (1) המזמור נאמר בעשרת ימי תשובה (אשכנז) ובחודש אלול (ספרד), מפני שבימים אלה אנחנו מצפים לסליחה, מחילה וכפרה מאת ה'.
- (2) במילים אלה מבטא המתפלל ציפייה אל ה', אן תקווה או ביטחון שה' יסלח לו, אן הבנה שהסליחה תלויה בה'.

חלק ד — בקיאות בתורה ובנביאים

יש לענות על שתיים מן השאלות 10-12.

10. יש לענות על שלושה סעיפים:

- א. בני אדם וחוה (יש לציין שניים): קין, הבל, שת.
- ב. בני נח (יש לציין שניים): שם, חם, יפת.
- ג. בני אברהם (יש לציין שניים): ישמעאל, יצחק, זמרן, יקשן, מדין, מדין, ישבק ושוח.
- ד. בני יעקב (יש לציין שבעה): ראובן, שמעון, לוי, יהודה, יששכר, זבולון, גד, אשר, דן, נפתלי, יוסף ובנימין.

11. יש לענות על שלושה סעיפים:

- א. נח.
- ב. שרה.
- ג. ישמעאל.
- ד. אחי יוסף / בני יעקב.

12. הסדר הנכון:

- מעמד הר הכרמל
- גזלת כרם נבות

- גלות שומרון
- נאום רבשקה
- מפלת סנחריב